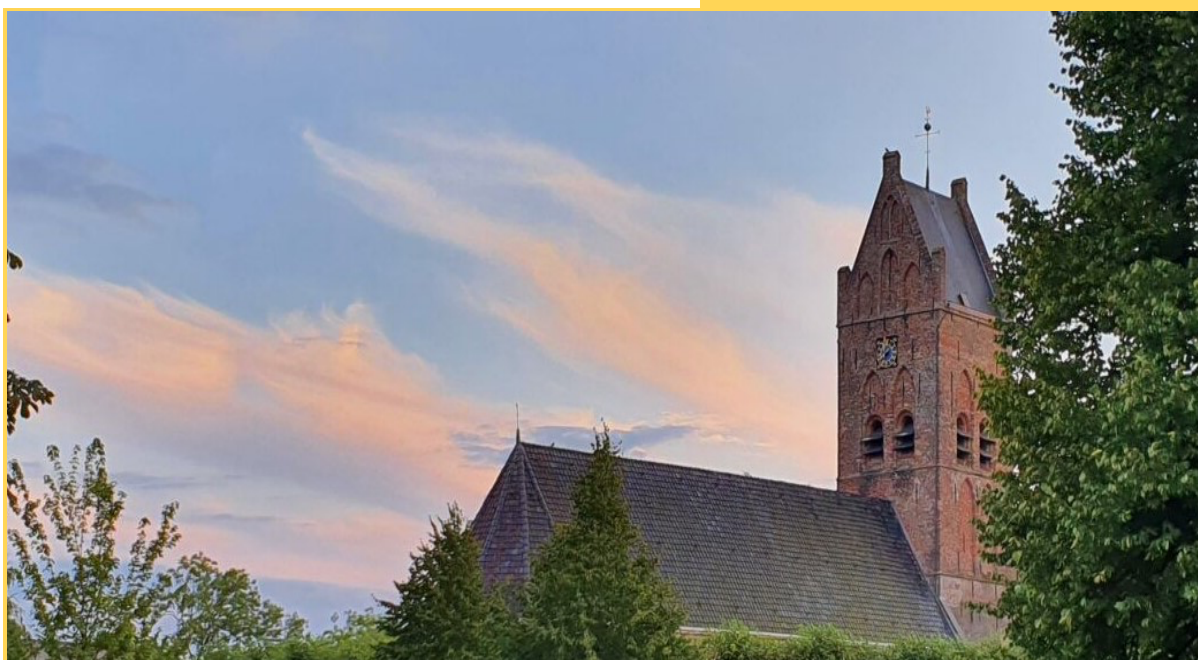

BELEIDSPLAN 2021 - 2025

ten behoeve van
het leven en werken van de

Protestantse Gemeente te Goutum c.a.

deel uitmakende van de
Protestantse
Kerk in Nederland

Beleidsplan 2021 – 2025

Inleiding	2
Leeswijzer	4
1: De pionierende kerk	5
2: De ontdekkende kerk	10
3: De vierende kerk	12
Vieringen	14
Pastoraat	14
Diaconaat	14
De kerk in dorp en wijk	14
Duurzaamheid	14
Veiligheid	15
Afronding	15
Verbinding: samen toekomstbestendig	15
Hoop	15
Bijlage 1: PKN-suggesties van beleidsplan naar jaarplan pionieren	17
Bijlage 2: Leestips, achtergronden bij pionieren	19
Bijlage 3: Financiële vertaling beleidsplan 2022-2026	20
Bijlage 4: Voorgenomen Bestuursstructuur t.b.v. beleidsplan (concept)	233

Opgesteld door:

(namens de kerkenraad:	Jelle Brandsma Johan van Holten - interimpredikant Jenny Mink
(namens de gemeente:	Marlies Hemel Aaron Raab Alice Romar Gerrit-Jan Schaaphok Gwen van de Stouwe

Inleiding

'In het huis van mijn vader zijn veel kamers.' (Joh. 14: 2)

Wij schrijven dit beleidsplan 2021-2025 (Protestantse gemeente te Goutum c.a.) na een periode waarin onze gemeente het zwaar heeft gehad; onder andere door de coronapandemie en door de losmakingsprocedure van de dominee. Die crises hebben ons persoonlijk en als geloofsgemeenschap diep geraakt, vermoeid en soms verlamd; ook in de uitvoering en voortgang van het vorige beleidsplan.

Juist in die tijden hebben wij ons gerealiseerd hoe groot onze behoefte is aan verbinding: aan contact maken, ontmoeten en via die weg betekenisvol zijn voor elkaar. Gelijktijdig merken wij dat ieder mens op een andere wijze met dergelijke omstandigheden omgaat. Die diversiteit is ook in onze gemeente aanwezig.

De zoektocht naar antwoorden op levensvragen is een wezenlijk onderdeel van ons geloof en daar willen wij uiting aan geven. Die ontdekkingstocht blijft niet beperkt tot de relaties tussen mensen, maar speelt tevens op individueel niveau als wij zien hoeveel mensen zichzelf verliezen in de complexiteit van het leven. En ook in de relatie met God zal niet iedere gelovige een geplaveide weg vinden. Mensen verschillen van elkaar. Desondanks zijn er veel overeenkomsten in individuele wijzen van verbinding zoeken met de ander en zoektochten naar de betekenis van het leven. Wij zien die veelkleurigheid als verrijkend.

Deze inzichten inspireren ons om aan de slag te gaan; om mensen te bereiken vanuit onze missie en ons te verbinden met een diversiteit aan personen; gelovig en niet-gelovig, kerkelijk en niet-kerkelijk, oud en jong. Daarbij kunnen wij gebruik maken van een variëteit aan ruimtes die onze gemeente heeft: de Agneskerk, Markant, Martinuskerk. En van locaties elders in de wijken en ook digitaal, zodat de waarde van het geloof alle dagen van de week geuit en ervaren kan worden en minder locatie-afhankelijk is.

Wij ervaren de urgentie nu nog meer, aangezien onze actieve kerkgemeenschap steeds kleiner wordt, terwijl wij juist vanuit ons geloof mensen willen bereiken. Dat vraagt van ons om nieuwe wegen in te slaan. Niet alleen te hervormen, maar om te herscheppen, zodat wij een vitale kerkgemeenschap blijven. Vandaar dat wij het creëren van een pioniersplek hoge prioriteit geven. Die methodiek van de pioniersplek zien wij niet als de oplossing voor de

ontkerkelijk, maar als een kans om duurzaam betekenisvol te zijn in onze leefwereld en bij te dragen aan de zorg voor onze schepping en de kwaliteit van ieders bestaan. Het eerste hoofdstuk van dit beleidsplan gaat over de pioniersplek.

Het is goed om ons te realiseren dat in onze gemeente via de ontdekkerk al eerder stappen zijn gezet om te onderzoeken op welke wijze wij óók kerk- of geloofsgemeenschap kunnen zijn. En hoe dat positief bijdraagt aan de betrokkenheid van jongere generaties en gezinnen en tot verbinding leidt met gelovigen uit andere kerken. En tot andere activiteiten die de geloofsbeleving of de zin van het leven raken; een lijn waarmee ook onze nieuwe kerkelijk werker een frisse start heeft gemaakt. Hierop wordt nader ingegaan in het hoofdstuk over de 'ontdekkende kerk'.

De zondagsdiensten bieden steun en houvast, mede door het kerkgebouw en de liturgie. Ze vormen een baken van rust, ook door de stilte, en bieden troost en kracht door ontmoeting en samenzang; een impuls voor het geloof. En zijn mede door de overdenking een stimulans om te reflecteren op het leven. Wij houden die diensten 'in ere', vanuit het besef dat die voor een deel van de geloofsgemeenschap de kern vormen en juist vanuit die lange traditie van grote waarde zijn. Het hoofdstuk over de 'vierende kerk' illustreert dat wij willen groeien en ontwikkelen, maar daarbij de voeding nodig hebben vanuit die diepe wortels van ons geloof. Mede door die diensten en andere activiteiten wordt bijgedragen aan onze vorming en toerusting.

Wij willen de prachtige Agneskerk een gastvrij huis laten zijn voor meer mensen binnen onze dorpsgrenzen, door daar ook andere, passende activiteiten te (laten) organiseren en zo de drempel naar de kerk te verlagen. Het Bijbelcitaat is daarop van toepassing. Maar nog meer om te benadrukken dat wij op verschillende plekken in onze gemeente ons geloof kunnen beleven en van betekenis kunnen zijn. Door een andere invulling van bekende ruimtes (Agneskerk, Markant en Martinuskerk), door nieuwe ruimtes te creëren (pioniersplek in een nieuwe wijk), maar ook door in onszelf (mentaal) ruimte vrij te maken.

Wij hopen en vertrouwen erop dat wij elkaar de komende jaren in die verschillende ruimtes gastvrij ontvangen, elkaar met zorg en aandacht ontmoeten en met elkaar bijdragen aan onze gemeenschap; met de ruimte om vrij te bewegen en te verblijven in de kamers van dat 'huis van ons geloof'.

Leeswijzer

Deze inleiding is geschreven als een beknopte samenvatting van onze visie; een visie waarmee we ons verbonden voelen. Drie vormen van kerk-zijn hebben we voor ogen, passend bij de huidige maatschappij, waarbij de ene vorm niet beter is dan de andere, niet méér kerk dan de andere.

Het plan dat we geschreven hebben volgt de ontwikkeling van onze denklijnen. Tijdens onze gesprekken werden deze gedachten rijker gemaakt en in perspectief gezet:

De kern van ons verhaal heeft betrekking op het pionieren in de nieuwe wijken. Daarom beginnen we met dat onderdeel. Maar pionieren is niet alleen bedoeld voor nieuwe wijken en nieuwe mensen. Als je de gedachte van pionieren onderschrijft, betekenisvol wil zijn voor een ieder en op ieders wijze, zie je dat pionieren in een wat ruimere betekenis van het woord óók de al bestaande wijzen van kerk-zijn kan verrijken. Zowel bij de ontdekkerkerk als bij de vierende kerk willen we openstaan voor vernieuwing. Niemand hoeft in een bepaalde wijze van kerk-zijn vast te zitten; pionieren loopt als rode draad door alle hoofdstukken.

Zo schreven we drie hoofdstukken over pionieren, ontdekken en vieren. Elk met zijn eigen karakter en stadium van ontwikkeling. Dus ook met een inhoud en vorm, die niet altijd congruent is. We hebben ervoor gekozen dichtbij onze inhoud te blijven, en niet omwille van de vorm de inhoud te kneden naar de vereisten van een traditioneel beleidsplan. We denken dat we daarmee ons verhaal effectiever vertellen. We ronden af met aanbevelingen om de verbinding tussen de drie deelgebieden die binnen onze Agneskerk ontstaan, te borgen.

Het past bij het meest vernieuwende gedeelte dat we suggesties voor een jaarplan en leestips als bijlage toevoegen. De ontdekkerkerk verkeert in een fase van doorontwikkeling die we in nauw contact met de recent aangestelde kerkelijk werker willen vormgeven. Vandaar dat we daar volstaan met richting aan te geven. De plannen voor de vierende kerk hebben vooral betrekking op diaconaat en pastoraat, deze zijn als beleidsvoornemens in de tekst opgenomen. Het College van Kerkrentmeesters heeft de plannen vervolgens financieel vertaald voor de voorliggende beleidsperiode; de Kerkenraad heeft tot slot een concept toegevoegd waarin een aanzet voor een mogelijk nieuwe bestuursstructuur wordt beschreven.

De antwoorden op enkele praktische adviesvragen van de kerkenraad hebben wij in een begeleidende brief bij dit beleidsplan verwoord.

Hier ligt derhalve niet een beleidsplan conform de traditionele opzet en structuur, maar passend bij de inhoud en passend bij het momentum van de Agnesgemeente. We zien dat er nieuw elan komt in onze kerk; het is aan de gemeenteleden om te bedenken hoe de volgende stappen gezet kunnen worden om aan de door ons geschetste visie handen en voeten te geven.

1: De pionierende kerk

Wij willen de komende beleidsperiode van het pionieren echt werk maken. In het vorige beleidsplan (2017-2021) werd daar al over geschreven, vooral in relatie tot de nieuw te bouwen wijken, maar die aanzet heeft daarna nog niet tot concrete acties geleid.

Waarom?

Wij zien dat onze actieve kerkgemeenschap steeds kleiner wordt en dat kerken om ons heen 'omvallen', terwijl wij vanuit onze missie mensen willen blijven bereiken. Dat is voor ons aanleiding om deze nieuwe weg in te slaan. Ook omdat de landelijke PKN hierin een ondersteunende rol wil hebben; niet alleen financieel, maar met name door de verkregen expertise in het opzetten van zo'n pioniersplek. De voorlichting en ondersteuning door de projectleider pionieren, Erik Verwoerd (<https://lerenpionieren.nl/landelijk-team/>) is niet alleen informatief en enthousiasmerend, maar draagt ook bij aan ons 'omdenken' en vergroot daarmee de slaagkans van de start van zo'n pioniersplek in onze gemeente.

Het gaat bij dit pionierswerk niet alleen om het creëren van een 'pioniersplek' waar een bepaalde doelgroep kan worden bereikt en waarmee een betekenisvolle relatie kan worden aangegaan, maar tevens om ons eigen 'pionieren' zodat wij ons als open kerkgemeenschap blijven ontwikkelen en vernieuwen, passend bij de tijdgeest en de maatschappelijke ontwikkelingen. En om langs die weg te investeren in de levensvatbaarheid van onze gemeente.

Wij willen dienstbaar present zijn in de samenleving door over de kerkgrenzen te kijken en de 'onbekende' te ontmoeten - in hun leefomgeving - en voor hen én met hen betekenisvol zijn. Ons inzetten voor een betere samenleving, alle dagen van de week; voor gelovigen en mensen die dat niet zo beleven. Om via deze vorm van kerk-zijn om te zien naar elkaar (pastoraat), zorg te hebben voor elkaar (diaconaat), ook doelgroepen te bereiken die niet-kerkelijk zijn (en hen op hun plek en manier te inspireren, te ondersteunen en te bemoedigen) en daarmee onszelf te ontwikkelen en ons via dat contact te verrijken (vorming en toerusting) en de samenleving tot dienst te zijn (missionair).

Naast de praktisch-ondersteunende waarde die zo'n pioniersplek kan hebben voor de gekozen doelgroep en hun netwerken, biedt het kansen om in te gaan op zingevingsvragen/levensvragen. Die worden waarschijnlijk door hen niet altijd als geloofsvraagstukken aangekaart, maar illustreren wel de behoefte aan steun bij de 'ontdekkingstocht in het leven', zoals wij allen sterk hebben kunnen ervaren in de coronatijd. Maar na die crisis zullen andere uitdagingen volgen, doordat veel zekerheden wegvallen waardoor mensen angstig kunnen worden, zichzelf hierin verliezen, maar daarbij niet de weg kennen of willen gaan naar kerk en geloof. Wij zien de pioniersplek als uiting van betekenisvol zijn in de samenleving, niet om mensen te bekeren of te handelen met het achterliggende doel om de kerkgang te bevorderen. Wij zien het als een aanvulling op de meer traditionele vormen van kerk zijn en zien daarin een grote kans om als kerkgemeente nieuwe wegen te vinden of te creëren om onze missie en visie in beleid en acties om te zetten. En eventueel onze visie bij te stellen, passend bij de tijd en de wereld waarin wij leven, vanuit de kracht van ons geloof.

Wat?

Om te bevorderen dat betrokkenen van onze gemeente meer kennis krijgen over het werken met pioniersplekken en de inzichten die daarmee landelijk zijn opgedaan, citeren wij *(in cursieve tekst)* uit onderstaande link van de PKN, waarbij ook aandacht is voor dat wat dit over een langere periode vraagt om dit initiatief werkelijk kans van slagen te geven. (<https://www.protestantsekerk.nl/verdieping/bloeiend-gemeente-zijn-lessen-uit-pioniersplekken>)

De afgelopen tien jaar zijn bijna 150 pioniersplekken binnen de Protestantse Kerk in Nederland gestart. Overal in het land ontstonden nieuwe geloofsgemeenschappen met mensen die eerder niet betrokken waren bij de kerk. Pionieren is meer dan alleen dat. Er wordt ook nagedacht over de langere termijn: hoe houden we het vol, ook organisatorisch en financieel?

Een zestal factoren spelen een rol bij het verduurzamen van pioniersplekken:

1. Blijven bij de Bron

Het geloof is een belangrijk uitgangspunt voor het functioneren van een pioniersplek. Daar wordt de motivatie en de inspiratie vandaan gehaald om aan de gang te gaan en om het vol te houden. De bron van het geloof geeft kracht en inspiratie om het werk te doen en vol te houden. Je geestelijk fit voelen geeft ook rust; je verbonden weten met God geeft vertrouwen dat je er niet alleen voor staat. Daardoor heb je ook meer veerkracht als het een keer tegenzit.

2. Verbonden met de omgeving

Een belangrijk principe bij pionieren is het zogenaamde 'luisteren naar de context', openstaan voor de omgeving, ontdekken wie daar wonen, wat er leeft aan zorgen en mooie dingen en welke vragen er spelen. Zo ontdekt men wie de doelgroep is, wat voor hen belangrijk is en hoe een pioniersplek bij hen kan aansluiten. Met een duidelijk beeld van de omgeving, is het mogelijk de mensen echt te leren kennen en een verbinding met hen aan te gaan.

3. Initiatiefrijk en proactief

Ondernemen is misschien niet het eerste waar je aan denkt bij een kerkelijke gemeente. Het

hart van de geloofsgemeenschap is toch de dienst aan God en de lofzang gaande houden. En om zich uit te strekken naar de wereld. Die beweging naar anderen toe is wel degelijk gebaat bij ondernemende kwaliteiten. Je hebt daarvoor mensen nodig die kansen zien en dingen in beweging zetten, anders blijft de gemeente alleen op zichzelf gefocust. Denk bij ondernemen ook aan het creatief zoeken naar financieringsmodellen, het anders organiseren van het gebruik van het gebouw, of nadenken over hoe je anders kunt vieren in coronatijd.

4. Financieel gezond

Voor pioniersplekken is een twaalftal manieren ontwikkeld om het pionieren te financieren. Daarbij gaat het over manieren om eigen inkomsten genereren, om weinig kosten maken, om externe financiering te zoeken of om samen te werken met anderen. Ook voor de bestaande gemeente is het interessant om deze eens te bekijken om te zien waar wellicht nog mogelijkheden liggen.

5. Leidinggeven doe je samen

Bij pioniersplekken valt het op dat er doorgaans één enthousiaste trekker is in het team die visie heeft voor de pioniersplek, en dat hij of zij een team om zich heen verzamelt van mensen die mee willen bouwen. Onderling vertrouwen vormt de basis om met elkaar samen te werken als team. Belangrijke en duurzame relaties hebben constructieve conflicten nodig om te kunnen floreren: goede, hartstochtelijke discussies om de best mogelijke oplossing te vinden. Goede discussies, waarbij iedereen z'n zegje heeft kunnen doen, dragen bij aan betrokkenheid. Als alle argumenten gehoord zijn, biedt dat ruimte om een beslissing te nemen, zelfs als dat besluit ingaat tegen wat één van de teamleden voor ogen had. Elkaar durven aanspreken op prestaties of gedragingen die het team of de missie kunnen schaden komt doorgaans de kwaliteit van de onderlinge relaties ten goede. De focus op een gezamenlijke missie zorgt ervoor dat teamleden in staat zijn om hun eigen doelstellingen ondergeschikt te maken aan het teambelang. Zo wordt de continuïteit in visie en richting geborgd en ben je niet afhankelijk van één visionaire leider.

6. Verbonden met elkaar

Voor een pioniersplek is het belangrijk dat er steun en zegen is van een protestantse gemeente. Deze positieve betrokkenheid zorgt voor een onderlinge verbinding tussen de pioniersgemeenschap en de bestaande (wijk)gemeente. Daarnaast is het voor de onderlinge verbondenheid belangrijk om elkaar met enige regelmaat te ontmoeten en te informeren over het wederzijdse reilen en zeilen. Zodoende kan er ook van elkaar geleerd worden.

Samen toekomstbestendig

De lessen uit de pioniersbeweging kunnen dus helpend zijn voor bestaande kerken. En ervaringen in reguliere geloofsgemeenschappen kunnen dienstbaar zijn aan vernieuwende missionaire initiatieven. De verschillende kleuren van dat mozaïek, de verschillende vormen van kerk-zijn, horen bij elkaar en hebben elkaar ook nodig om met elkaar dat kleurrijke beeld van een bloeiende kerk te kunnen vormen. We leven uit dezelfde bron en kennen - ieder met eigen accenten - dezelfde vraagstukken over de toekomst van onze kerkplekken.

Hoe?

In de eerste fase zijn er drie pijlers belangrijk om tot pionieren te komen: een visie, een team en draagvlak. We lichten deze drie kort toe:

- **Een visie:** om te pionieren is het belangrijk dat er een gedeelde visie gaat ontstaan, een visie waar het pioniersteam én de gemeente enthousiast over zijn. Concreet mondt dat uit in een pioniersplan. Daarin staat waarom er gepioneerd gaat worden, hoe, voor wie en zo nog wat zaken.
- **Een team:** zonder mensen die de schouders eronder willen zetten, wordt het niets. Het is belangrijk dat er een pioniersteam gaat ontstaan, denk daarbij aan 2 tot 6 mensen die het voortouw willen nemen bij de realisatie van de visie.
- **Draagvlak en valkuilen:** de Protestantse Kerk vindt het belangrijk dat pioniersplekken verbonden zijn met één of meer lokale gemeenten of een classis. Er zal draagvlak in die gemeente(n) moeten groeien willen ze oprecht 'ja' kunnen zeggen tegen pionieren.

De voorbereiding van een pioniersplek is vaak een delicaat proces. Een paar voorbeelden van valkuilen:

- Meestal is het niet handig om een plan al helemaal uit te werken als er nog geen zicht is op welke mensen dat plan gaan uitvoeren. Het is belangrijk dat deze mensen – het pioniersteam in wording – betrokken zijn bij de ontwikkeling van het plan of zelfs het voortouw nemen, want dan kan er eigenaarschap groeien bij de mensen die het gaan uitvoeren.
- Vanaf het begin is het belangrijk te investeren in draagvlak. Zo was er elders een groep mensen die al een uitgewerkt pioniersplan had en deze groep vroeg zonder gesprekken vooraf aan de kerkenraad om daar 'ja' op te zeggen. Dat is niet handig, want de meeste mensen hebben wat tijd nodig om bekend te raken met het idee van pionieren. Gun ook kerkenraadsleden die tijd en neem ze stap voor stap mee in het proces.
- Als er te snel een compleet pioniersteam is, terwijl nog niet duidelijk is wat het plan is en of de kerkenraad erachter kan staan, dan kan dat wat strubbelingen geven. Bijvoorbeeld omdat kan blijken dat teamleden toch andere visies hebben. Of de kerkenraad is ongelukkig met de samenstelling van het team. Zorg daarom dat het team niet te snel 'af' is.

Het is belangrijk om deze drie pijlers enigszins gelijk op te laten ontwikkelen. Dat neemt vaak een half jaar tot een jaar in beslag, soms langer om een fundament te leggen waarop in de jaren daarna gebouwd en vertrouwd kan worden. Ter troost voor pioniers die direct aan de slag willen: beginnen met bouwen aan het fundament betekent geen stilstand. Ondertussen kunnen de pioniers contact leggen met de doelgroep, bouwen aan een mooi team en biddend gezamenlijk ontdekken wat het plan wordt. De dynamiek van het pionieren begint al voordat het officiële groene licht gegeven is!

Het proces richting een pioniersplek verloopt bij elke pioniersplek anders. Want het gaat bij elke plek om andere mensen, om een andere cultuur van samenwerken en om andere doelgroepen.

Wij adviseren de leden van de kerkenraad zich verder te oriënteren op deze nieuwe wijze van kerk-zijn, waarmee de Protestantse Kerk Nederland al enige jaren brede ervaring mee heeft. In de bijlagen zijn hiertoe leestips en suggesties opgenomen. De bespreking met de projectleider pionieren Erik Verwoerd was voor ons waardevol; een dergelijke bijeenkomst bevelen we dan ook van harte aan. Voor de kerkenraad en wellicht daarna ook voor belangstellende gemeenteleden.

PKN-suggesties voor het maken van een jaarplan: zie bijlage 1

Verdere leestips voor materiaal van de PKN: zie bijlage 2

2: De ontdekkende kerk

Huidige situatie

Sinds 2016 worden in onze gemeente op regelmatige basis naast de reguliere diensten 'ontdekkerkvieringen' georganiseerd. Dit zijn laagdrempelige bijeenkomsten, in eerste instantie gericht op jonge kinderen en hun (groot-)ouders, die bewust niet in een kerk plaatsvinden maar meestal in het wijkgebouw Markant. Het geloofsgesprek tussen generaties staat centraal, op een manier die passend is bij het gezinsleven. Vaak is er ook een gemeenschappelijke maaltijd.

Waarom?

Tijdens de bijeenkomsten merken we dat ouders en soms ook grootouders de behoefte hebben om het geloof over te dragen op hun kinderen maar niet binnen de context van een kerk. Zij ervaren steun uit het gesprek met anderen over hun geloofsvraagstukken. Ook zien we dat de wens om anderen te ontmoeten een reden is om de ontdekkerkvieringen bij te wonen. Met deze vieringen bereiken we blijkbaar een populatie die we met de reguliere vieringen niet aanspreken.

Wat en hoe?

Al pratend over het pionieren realiseerden we ons dat de ontdekkerkviering al min of meer is opgezet in de geest van pionieren. Die ervaring willen we uitbouwen, voortbordurend op het thema van ontdekken en toewerkend naar een 'ontdekkende' kerk voor een bredere generatie dan nu. Voor meer doelgroepen dan alleen de ouders en jongeren in een gezinssituatie.

De successen van de ontdekkerk kunnen als vliegwiel fungeren voor het pionieren zoals we voor ogen hebben in de nieuwe wijken en bij de vernieuwingen die we voor ogen hebben bij de 'vierende kerk'. De ontdekkende kerk schuurt daardoor aan tegen enerzijds de pionierende kerk, én anderzijds de vierende kerk. Schuren? Of juist verbinden, overlappen? We weten niet precies hoe het eruit komt te zien, maar houden voor ogen dat "niemand hoeft vast te zitten in een bepaalde vorm van kerk-zijn". Pionieren verloopt niet volgens een vastomlijnde gebruiksaanwijzing.

Het uitbouwen van de ontdekkerk naar een 'ontdekkende kerk' met meer activiteiten voor meer doelgroepen, brengt met zich mee dat er professionele ondersteuning nodig is van een jeugdwerker/kerkelijk werker. Deze draagt de verantwoordelijkheid, coördineert de activiteiten en zorgt voor verbinding met de andere vormen van kerk-zijn. Het daadwerkelijk organiseren van de activiteiten kan opgepakt worden bij gemeenteleden.

3: De vierende kerk

Huidige situatie

De Agneskerk is sinds de twaalfde eeuw een plaats waar de lofzang klinkt. En deze lofzang willen wij ook nu graag gaande houden, in de rijke liturgische stijl die ons wordt aangereikt door de kerk van alle eeuwen. Vanuit deze inspiratie hebben wij de afgelopen 40 jaar een – oecumenische- liturgische traditie ontwikkeld, samen met en omarmd door achtereenvolgende voorgangers. In onze manier van vieren en geloven speelt de kerkmuziek een belangrijke rol, met organist, cantor en cantorij. De cantor bepaalt met de voorganger de muziekkeuze en de liturgische gang van zaken in de eredienst, daarin gesteund door een liturgiewerkgroep. Maandelijks neemt de cantorij deel aan de liturgie, en steunt de gemeente bij het instuderen van nieuwe liederen.

Classispredikant Van Iperen, van de Veluwe, formuleert het in het Ouderlingenblad van september 2021 als volgt: “De gang van de liturgie is een weg waarop we ons afstemmen op Gods stem en een antwoord zoeken (en geven) op zijn oproep. (...) Alle zintuigen zijn hierbij betrokken: we zien, ruiken, proeven en voelen. “

Het liturgisch bloemschikken, in o.a. de Veertigdagentijd en Adventstijd, draagt ook bij aan de viering, door met een bijzonder bloemstuk uitdrukking te geven aan de woorden van de schriftlezing.

De kinderen en jongeren spelen de laatste jaren, indien mogelijk, een rol in de eredienst door bijvoorbeeld te helpen bij het collecteren, avondmaal, het klokluiden of het bedienen van de beamer. Daarnaast is er voor de kinderen een kindernevendienst, en voor de jongsten op afroep een oppasmogelijkheid.

Waarom?

De vieringen zoals hiervoor beschreven, willen we behouden en zo mogelijk versterken. Tegelijk zien we de noodzaak te komen tot vernieuwing van vormen van kerk-zijn. Al langer merken we dat nieuw-ingekomenen vaak geen prijs meer stellen op de klassieke vormen van gemeente-zijn, maar bijvoorbeeld wel degelijk behoefte hebben aan betekenisvol onderling contact. Vandaar onze wens te gaan pionieren en daarmee ruimte te geven aan inbreng van de bewoners van de nieuwe wijken binnen onze gemeente

We zijn ons ervan bewust dat we te maken hebben met een ouder wordende gemeente. Als we op een zondagochtend in de kerk om ons heen kijken, zien we veel grijzende hoofden. Uiteraard betekent dit dat we willen zorgdragen voor het contact met de gemeenteleden die ouder worden, soms minder gezond, minder mobiel, die contacten verliezen, en misschien niet meer in staat zijn de vieringen bij te wonen.

We willen als gemeente ook ruimte bieden aan andere geloofsopvattingen en wensen van een nieuwe generatie geloofsgenoten. Al in de afgelopen beleidsperiode is gekozen voor een breder aanbod van vieringen, waaronder vieringen met een informeler karakter of met andere muziekstijlen. Zo worden sinds enkele jaren in de Martinuskerk in Hempens maandelijks op de latere zondagochtend korte, meditatieve vieringen gehouden, die door een min of meer vaste groep gemeenteleden worden bezocht. Op andere zondagochtenden, ook met een maandelijkse frequentie, worden diensten georganiseerd in Markant, met een wat informeler karakter. Aanvankelijk zeer succesvol, maar later was de belangstelling tanend. Tegelijkertijd groeide de belangstelling voor de ontdekkerk, bijeenkomsten voor jong en oud.

Wat en Hoe?

Vieringen

De bestaande wijze van wekelijkse vieringen in de Agneskerk willen we voortzetten. Het samen bidden en zingen in de zondagse viering heeft een verbindende functie. Hoe belangrijk het samen zingen voor de gemeente is, werd onlangs nog eens duidelijk toen we sinds corona voor het eerst weer mochten deelnemen aan de liturgie en samen mochten zingen in de dienst: ons gezang was straten verder te horen, en bracht bij menigeen ontroering teweeg.

We willen de liturgiegroep ook graag de werkzaamheden laten hervatten. De werkgroep wil graag een antenne zijn voor wat er onder de gemeenteleden leeft waar het gaat om de zondagse viering. In hun eigen woorden: "Een liturgie is goed als deze ruimte schept waarin de gelezen Schrift Gods Woord kan worden en waar plaats is voor een Eucharistisch geheim, kortom, waar een kerkdienst een viering kan worden." De werkgroep wil zich verdiepen in de eeuwenoude traditie enerzijds en het verkennen van nieuwe vormen anderzijds, en van hieruit de herkenbaarheid van de liturgie bewaken, en de kerkenraad op dit punt adviseren. Op dit moment wordt de mogelijkheid van hervatting van de cantorij onderzocht en de kindernevendienst start voorlopig met een maandelijkse frequentie. Het wekelijkse koffiedrinken na de dienst speelt ook een belangrijke rol in de onderlinge betrokkenheid, ook kan gedacht worden aan het nabespreken van de preek voor in de kerk. De onderlinge betrokkenheid is tenslotte een kracht van onze gemeente die we koesteren.

In coronatijd hebben ook de diensten in de Martinuskerk stilgelegen. Als commissie hebben we mede daardoor minder zicht op het karakter van deze diensten en de belangstelling

ervoor. Het zou goed zijn de diensten in de Marinuskerk zo snel mogelijk weer te hervatten en met gemeenteleden van gedachten te wisselen over de vorm en inhoud.

De diensten in Markant kunnen komen te vervallen. Daarentegen zouden de ontdekkerkerkingen in Markant, die duidelijk voorzien in een behoefte, professioneel ondersteund en wellicht uitgebreid moeten worden.

Pastoraat

Het pastoraat is in handen van predikant (vacature), ouderlingen, waaronder een jeugdouderling, pastorale medewerkers, sectieposten en sinds kort een kerkelijk werker. Zij geven namens de gemeente vorm aan het meeleven met lief en leed, binnen de gemeente en zo mogelijk ook daarbuiten.

Pastoraal medewerkers en ouderlingen doen hun best mensen thuis te bezoeken. De kerkelijk werker heeft inmiddels initiatieven ontplooid die onderling contact in het dorp en omgeving beogen. De eerste 'kapelkuier' en koffieochtend zijn geweest. Het hervatten van het kerkcafé past daar ook goed bij.

Hiernaast stellen we ons ook tot taak om, samen met de werkgroep pastoraat, na te denken over nieuwe vormen van pastoraat, die ook nieuw-ingekomenen in de nieuwe wijken rondom Goutum weten te betrekken. Hier ontmoeten pastoraat en pionieren elkaar.

Diaconaat

Als kerkgemeenschap zouden we ook graag van betekenis willen zijn voor de hele samenleving. Daartoe stelt de diaconie jaarlijks een plan op.

De afgelopen jaren is dit element van gemeente-zijn wat onderbelicht gebleven door interne problemen. Wel hebben we een huis in Leeuwarden aangekocht waar een nieuwkomersgezin woont, blijven we de acties van de Voedselbank steunen; en de kinderen van onze gemeente zetten zich in voor steun aan Gerlande Bertin. Binnen het Aanloophuis werken we samen met ander gemeenten. Door te gaan pionieren hopen we mede invulling te kunnen geven aan onze diaconale opgave.

De kerk in dorp en wijk

Mooi om te horen is dat dorpsbewoners soms laten weten dat ook zij trots zijn op onze eeuwenoude Agneskerk. Wij willen ook graag als kerk merkbaar aanwezig zijn in dorp en wijk en nodigen niet-gemeenteleden uit mee te denken en doen aan activiteiten binnen de gemeente. Zo richten we ons bijvoorbeeld in de viering van Allerzielen op 2 november nadrukkelijk op het gehele dorp en omliggende wijken. Daarnaast brengen we met een zekere regelmaat de bloemen van de kerkdienst naar niet-gemeenteleden die een bemoediging nodig hebben.

Zou het niet mooi zijn om de ruimten waarover de kerk beschikt, vaker in te zetten voor dorpsactiviteiten? Daarmee zouden we het gevoel van 'de kerk is van iedereen' kunnen versterken.

Duurzaamheid

We zouden de komende jaren graag meer aandacht besteden aan de vraag: hoe kunnen wij als kerkgemeenschap uiting geven aan de zorg voor de schepping? De wijk Zuiderburen heeft voor een goed voorbeeld gezorgd door met de wijk een werkgroep op te richten over duurzaamheid. We zouden graag willen onderzoeken wat we als gehele gemeente aan duurzaamheid kunnen doen; te denken valt aan samenwerken met de energiegroep in Goutum.

Veiligheid

Het lijkt zo vanzelfsprekend. In onze gemeente voelen we ons veilig. We behandelen elkaar met respect. In elke gemeente zijn situaties waarin gemeenteleden zich mogelijk onveilig voelen. Daar willen en mogen we niet voor wegstijgen. Ons advies is daar expliciet aandacht aan te besteden door het aanstellen van (gekwalficeerde) vertrouwenspersoon in onze gemeente of per ring van gemeenten in Leeuwarden

Afronding

Verbinding: samen toekomstbestendig

De drie vormen van kerk-zijn horen bij elkaar, vormen gezamenlijk de Agnesgemeente. Ze versterken elkaar, overlappen elkaar. We streven naar synergie: 1+1+1 is meer dan 3.

“De verschillende kleuren van dat mozaïek, de verschillende vormen van kerk-zijn, horen bij elkaar en hebben elkaar ook nodig om met elkaar dat kleurrijke beeld van een bloeiende kerk te kunnen vormen. We leven uit dezelfde bron en kennen - ieder met eigen accenten - dezelfde vraagstukken over de toekomst van onze kerkplekken.” (zie pagina 6)

Een specifiek punt van aandacht is de verbinding met de leden, de bezoekers van de drie ‘kerken’. De website en de nieuwsbrief kunnen een rol spelen; sociale media ook. Daadwerkelijk kennismaken met de andere ‘kerk’ is een praktische manier van geïnformeerd worden. Bijvoorbeeld door wederzijdse bezoeken te organiseren ‘Gluren bij de burens’, of diaconale projecten in breed verband op te zetten, waarbij te denken valt aan de Kerk-in-Actie-doelen, activiteiten voor vluchtelingen of de bezoekers van het aanloophuis.

Hoop

We schreven het in de Leeswijzer: de structuur van ons beleidsplan past bij onze denklijnen en wijkt daardoor wat af van het traditionele pad. Dat staat misschien symbool voor het nieuwe elan dat we de Agnesgemeente toewensen en waarvan we al enige tekenen zien in onze kerk en op onze website.

We hopen dat de inhoud van dit beleidsplan op zich ook nieuw elan opwekt. Hoop als leidraad, hoop op verbinding, ontdekken, vieren.

Drie belangrijke factoren stutten onze hoop:

- De kerkenraad heeft ons een duidelijke opdracht gegeven: verken de mogelijkheid van een pioniersplek en verwerk ook de wensen en behoeften van kerkleden die niet of niet meer geboeid worden door traditionele vormen van geloven.
- Het beleidsplan zal verwerkt worden in de profielschets van de te beroepen predikant.
- De activiteiten van de recent aangetrokken kerkelijk werker passen bij de geest van ons beleidsplan; deze worden enthousiast ontvangen.

Wij hebben er vertrouwen in dat voldoende gemeenteleden de benodigde stappen zullen zetten om aan de door ons geschetste visie handen en voeten te geven.

Bijlage 1: PKN-suggesties van beleidsplan naar jaarplan pionieren

Bouwen aan een visie:

1. *Zorg dat alle betrokkenen op de hoogte zijn van wat pionieren inhoudt. Lees de volgende brochure: [Pionieren vanuit de Protestantse Kerk - voor mensen die overwegen een pioniersplek te starten](#).*
2. *Neem contact op met die dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk. Zij helpen u aan een begeleider pioniersplekken.*
3. *Vraag bij de contactpersoon vanuit de landelijke kerk naar een intentieverklaring. Het tekenen hiervan is een niet onbelangrijke stap, omdat er dan helderheid ontstaat over het proces en doel.*
4. *Vraag bij je landelijke contactpersoon naar documenten om je op weg te helpen, met o.a. het verschil tussen 'de pioniersreis' en 'eredienst eerst' en met bijvoorbeeld tips voor de begroting.*
5. *Vraag bij je contactpersoon naar het sjabloon voor een pioniersplan, dat helpt je om de goede vragen te stellen. Ga met verschillende betrokkenen aan tafel om een plan te schrijven.*
6. *Een veelgemaakte fout is dat mensen te snel van start gaan en te weinig tijd nemen om eerst te luisteren.*

Bouwen aan een team:

1. *Bespreek waarom u wilt pionieren. Durf daarbij door te vragen bij elkaar. Wat motiveert u? Waarom wilt u er tijd en energie in steken? En waar droomt u eigenlijk van?*
2. *Oefen het geloofsgesprek en bid ook samen. Deel je 'geloofsbiografie' met elkaar en hoe dat doorwerkt in het nu. Dat is belangrijk, want pionieren heeft alles met geloven te maken.*
3. *Eet regelmatig samen. En ga gezellig als team een dagje uit, want dat geeft ruimte om elkaar op andere manieren beter te leren kennen. Zo kan er vertrouwen groeien.*
4. *Deel met elkaar wat pionieren u mag kosten als u eraan gaat beginnen. Wat gaat u niet meer doen? En wat gaat het betekenen voor je betrokkenheid bij de kerk en eventueel voor je gezin?*
5. *Doe samen eens een Belbin-test. Deze staan (gratis) op internet en vormen vaak een leuke start voor een gesprek. Bespreek je sterke en zwakke punten, je leert elkaar zo beter kennen.*

Bouwen aan draagvlak:

1. *Bespreek in de kerkenraad zowel het idee achter pionieren als het concrete pioniersplan. Het is handig om de bespreking van het pionieren te scheiden van de bespreking van het pioniersplan.*
2. *Sta in deze eerste fase vooral stil bij het 'waarom' van pionieren. Wat is uw motivatie? Ga niet te snel in gesprek over het 'hoe' en het 'wat'.*
3. *Schrijf in overleg met de kerkenraad regelmatig over de ontwikkelingen in het kerkblad. Zo neemt u mensen mee in het proces. En herhaal dan gerust een paar keer wat de motivatie is.*

4. *Durf ook te benoemen wat de nadelen en kosten van een pioniersplek zijn. Ook Jezus adviseert ons om de kosten te berekenen voordat we een belangrijke stap zetten (Lukas 14: 28-33).*
5. *Geef het pionieren aandacht tijdens een gemeenteavond en geef mensen de gelegenheid hun vragen te stellen en en zorgen te delen. Iemand van de landelijke kerk kan dit ondersteunen.*

Bijlage 2: Leestips, achtergronden bij pionieren

- Website lerenpionieren.nl met inspiratie, tips, praktijkverhalen en achtergrondinformatie
- Onderzoek [Op hoop van zegen](#), ontwikkelingen, geleerde lessen en uitdagingen na acht jaar pionieren (2017)
- Onderzoek [Tussenstand pionieren](#), de impact van pionieren op sociale verbondenheid en geloofsontwikkeling (2020)

Bijlage 3: Financiële vertaling beleidsplan 2022-2026

In deze bijlage zijn de plannen uit het beleidsplan financieel vertaald door het College van Kerkrentmeesters.

1) Pionieren

Het opzetten van- en het vormgeven aan een pioniersplek in de ons omringende nieuwe wijken.

In de beginfase zijn drie pijlers belangrijk om tot pionieren te komen: een visie, een team en draagvlak. Later bij de start wordt een jaarplan gemaakt en een begroting voor de eerste drie jaar.

Gedurende de opstartfase van drie jaar zou de bijdrage in de kosten voor de Protestantse gemeente te Goutum en de samenwerkende gemeenten maximaal € 4.500 per jaar kunnen zijn. In dat geval zal dit bedrag aangevuld worden met € 9.000 uit landelijke subsidies. De sleutel voor de subsidie is 1/3 deel van de uitgaven betalen de gezamenlijke Protestantse Gemeenten en 2/3 deel van de uitgaven wordt gesubsidieerd. Het uitgavenbudget bedraagt dus maximaal € 13.500 per jaar.

Wij stellen voor dat onze gemeente in de opstartfase van drie jaar het grootste deel van de kosten á € 4.500 voor haar rekening neemt. En dat wij vanaf het eerste jaar van de opstartfase een vast bedrag per jaar reserveren voor de dekking van de structurele kosten in de jaren die volgen.

2) De ontdekkende en vierende kerk

Voor de ontdekkerkerk en de vierende kerk wordt het aanstellen van een parttime predikant en een parttime kerkelijk werker met affiniteit voor jeugdwerk aanbevolen. Predikant en kerkelijk werker hebben budget nodig voor het doorontwikkelen van de ontdekkerkvieringen en het organiseren van meer activiteiten voor meer doelgroepen

2a Predikant en kerkelijk werker

Als vuistregel geldt dat uit de opbrengst van vrijwillige bijdragen de predikant betaald kan worden. Deze vuistregel is gebaseerd op de norm van PKN dat bij 1000 leden een 100% aanstelling van een predikant kostendekkend is. Onze gemeente telt 759 gemeenteleden op 1 januari 2022. Een predikantsplaats van 70% á 80% is voor de komende jaren passend. In de begroting 2022 is een budget voor een 100% predikantsplaats opgenomen. Bij

handhaving van dit budget zou een deeltijd predikantsplaats aangevuld kunnen worden met een deeltijd kerkelijk werker.

Wij stellen voor om in de begroting vanaf 2023 nog drie jaar de fulltime predikantsplaats te handhaven. Binnen dit budget wordt een deeltijd predikant en een deeltijd kerkelijk werker aangesteld. Bijvoorbeeld: een predikantsplaats van 70% is 28 uur per week of 80% is 32 uur per week, maakt een aanstelling van een kerkelijk werker mogelijk van respectievelijk 50% is 18 uur per week of 35% is 12,5 uur per week.

2b Ontplooiën van diverse extra activiteiten

In de begroting 2022 is een activiteitenbudget beschikbaar van € 12.200 voor pastoraat en jeugdwerk. De kosten voor de plannen van meer activiteiten voor meer doelgroepen zijn moeilijk te kwantificeren. We stellen voor om het bestaande budget te verhogen met € 7.800 tot € 20.000 per jaar parallel aan de aanstelling van de kerkelijk werker.

3) Ontwikkelingen in de komende jaren

De exploitatie van het gemeentelijke werk, het onroerend goed, het grondbezit en de begraafplaatsen is per saldo gezond te noemen. Toch zijn hierbij de nodige kanttekeningen te plaatsen. Het financiële beleid gaat uit van de jaarlijkse exploitatie, waarbij de overschotten worden toegevoegd aan de Algemene Reserves. Een meerjarenplanning voor het groot onderhoud bijvoorbeeld is niet aan de orde. Als het groot onderhoud zich aandient, worden de kosten onttrokken aan de Algemene Reserve. Een voorbeeld hiervan is de renovatie van de voormalige kosterij. Doordat de inkomsten stabiel waren en de kosten uitgebalanceerd, konden de Algemene Reserves voldoende gevuld worden. De komende tijd is dit beleid niet meer houdbaar. Want onze inkomsten worden lager door dalende ledenaantallen, onze pachtopbrengsten worden door milieueisen onzeker en de kosten worden door inflatie onevenredig hoger. Wij worden gedwongen om te anticiperen op de ontwikkelingen onder meer door een meerjarenplanning te maken voor grote uitgaven zodat we niet voor verrassingen komen te staan.

4) Aanbevelingen

Pionieren: neem de kosten van de opstartfase in de eerste drie jaar van maximaal €4.500 per jaar mee in de begroting. Creëer een bestemmingsreserve Pioniersplek Nieuwe Wijken. Begroot tegelijk met de opstartfase jaarlijks een vast bedrag van € 7.000 aan structurele pionierskosten en voeg dat bedrag toe aan de bestemmingsreserve Pioniersplek Nieuwe

Wijken. Als de doorstartfase van pionieren in beeld komt zijn er financiële middelen beschikbaar.

Ontdekkende en Vierende kerk: handhaaf het budget voor een fulltime predikant in de begroting voor de komende drie jaar. Stel een parttime predikant aan voor onbepaalde tijd en een parttime kerkelijk werker voor de duur van maximaal drie jaar. Blijf hiermee binnen het budget van een fulltime-predikant. Na drie jaar volgt een evaluatie en worden nieuwe afspraken gemaakt met betrekking tot de inzet van de kerkelijk werker. Verhoog het activiteitenbudget voor de ontdekkende kerk na de aanstelling van de kerkelijk werker met maximaal € 7.800 tot € 20.000 per jaar.

Bijlage 4: Voorgenomen Bestuursstructuur t.b.v. beleidsplan (concept)

De kerkenraad zal zich, op basis van het beleidsplan, gaan beraden op welke bestuursstructuur voor onze gemeente het meest werkzame model is.

Zoals het er nu naar uitziet gaat de 'zware', kerkelijke bestuursstructuur in de tijd die voor ons ligt, niet meer mogelijk zijn.

Een 'lichtere' bestuursvorm, waarin gewerkt wordt in een kleine kerkenraad waarbij het uitvoerende werk wordt overgelaten aan vrijwilligersgroepen, zal in de nabije toekomst zeker tot de mogelijkheden gaan behoren. De kleine kerkenraad en de colleges verrichten daarin de ambtelijke taken. Zij vormen het bestuur van de gemeente en nemen de besluiten die de kerkorde aan de kerkenraad heeft toevertrouwd. Daarbij stelt ze de leden van de vrijwilligersgroepen in staat hun taak te doen.

Deze veranderende opzet vergt een nieuwe manier van denken en het zal de nodige tijd vergen om deze uitvoerbaar te maken. Daarbij is de betrokkenheid van de leden van onze gemeente onontbeerlijk.

Hoe de bestuursstructuur er ook uit zal gaan zien, we zijn samen een pionierende, vierende en ontdekkende kerk.

In onze huidige plaatselijke regeling staan de bestuursstructuren omschreven:

§ 1. Samenstelling van de kerkenraad - artikelen 1.1. Aantal ambtsdragers
De kerkenraad bestaat uit de volgende ambtsdragers:

predikant 1 (vacant)

ouderlingen 4

ouderlingen-kerkrentmeester 2

diakenen 4

Predikanten met een bijzondere opdracht 1 - Totaal 11

1.2. Onze kerkenraad kent geen vaste adviseurs

Als adviseurs nemen aan de kerkenraadsvergadering deel: De kerkelijk werkers, die in een bediening zijn gesteld. Zij wonen alleen de besprekingen van hun arbeidsveld bij en op uitnodiging van de kerkenraad.

De kerkenraad bestaat nu uit vier ouderlingen, twee ouderling-kerkrentmeesters, vier diakenen en een predikant.

De predikantsplek is momenteel vacant. De gemeente wordt ondersteund door een kerkelijk werker en een interim predikant.

Als vervolg op bovengenoemde samenstelling van de kerkenraad staat daar ook genoemd:

§ 1B. Samenstelling van de kleine kerkenraad (nog n.v.t.)

1B.1. Aantal ambtsdragers De kleine kerkenraad bestaat uit de volgende ambtsdragers: (nog) n.v.t.

moderamen

predikant en/of kerkelijk werker

ouderlingen-2

ouderlingen-kerkrentmeester-2

diakenen-2

Totaal: moderamen plus minimaal vier andere ambtsdragers

§ 1C. Samenstelling werkgroepen (nog n.v.t.)

1C.1. Werkgroepen

De volgende werkgroepen zijn ingesteld:

Werkgroep ... :, met als opdracht, met de volgende samenstelling: ..., ..., ...

Werkgroep ... :, met als opdracht, met de volgende samenstelling: ..., ..., ...